

Gamtinės dujos Lietuvoje transportuojamos perdavimo ir skirstymo sistemomis.

Gamtinių dujų įstatyme nustatyta, kad dujų perdavimo, skirstymo ir tiekimo veiklos yra licencijuojamos. Licencijas išduoda ir licencijuojamos veiklos priežiūrą vykdo valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (VKEKK). Komisija 2015 m. balandžio 10 d. konstatavo, jog AB „Amber Grid“ dujų perdavimo veiklos nuosavybės atskyrimo modelis iš esmės atitinka ES trečiojo energetikos paketo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo reikalavimus ir AB „Amber Grid“ išdavė neterminuotą perdavimo veiklos licenciją bei paskyrė bendrovę perdavimo sistemos operatoriumi.

AB „Amber Grid“ suteikta licencija vykdyti gamtinių dujų perdavimo veiklą visose Lietuvos apskrityse.

AB „Amber Grid“ perdavimo sistema sujungta su Latvijos Respublikos, Baltarusijos Respublikos ir Rusijos Federacijos Kaliningrado srities gamtinių dujų perdavimo sistemomis, Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų terminalu ir Lietuvos skirstymo sistemų operatorių skirstymo sistemomis:

Perdavimo sistemomis, priklausančiomis:

- OAO „Gazprom“
- OOO „Gazprom Transgaz Belarus“
- AS „Conexus Baltic Grid“

Skirstymo sistemomis, priklausančiomis:

- AB „Energijos skirstymo operatorius“
- AB agrofirma „Josvainiai“
- AB „Achema“
- UAB „Intergas“
- UAB „Fortum Heat Lietuva“

- Magistraliniai dujotiekiai
- - - Planuojami dujotiekiai
- M Dujų apskaitos stotys
- C Dujų kompresorių stotys
- Dujų skirstymo stotys
- Dujofikuoti miestai
- Neduojofikuoti miestai
- SGDT Suskystintų gamtinių dujų terminalas (SGDT)
- Dujofikuoti didieji miestai

Gamtinių dujų perdavimas (toliau – **perdavimas**) – gamtinių dujų transportavimas, išskyrus tiekimą, sistema, kurią paprastai sudaro aukšto slėgio vamzdynai, išskyrus gamybos tinklą ir aukšto slėgio vamzdynų dalį, daugiausia naudojamą paskirstyti gamtines dujas vietoje, siekiant pristatyti jas gamtinių dujų vartotojams.

AB „Amber Grid“ kaip Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius yra atsakinga už saugų perdavimo sistemos eksploatavimą bei vystymą. Perdavimo sistemą sudaro magistralinių dujotiekių vamzdynai, dujų kompresorių stotys, dujų apskaitos ir skirstymo stotys, dujotiekių apsaugos nuo korozijos įrenginiai, duomenų perdavimo ir ryšio sistemos.

Pagrindinės sudedamosios perdavimo sistemos dalys

Magistraliniai dujotiekiai (MD)	Dujų skirstymo stotys (DSS)	Dujų apskaitos stotys (DAS)	Dujų kompresorių stotys (DKS)
2113 km	67 vnt.	3 vnt.	2 vnt.

MAGISTRALINIAI DUJOTIEKIAI

Ilgiausiai eksploatuojami dujotiekiai pastatyti 1961 m. Didžiausias dujotiekių skersmuo – 1.220 mm. Didžiosios dalies perdavimo sistemos projektinis slėgis – 54 bar.

Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistema sujungta su Baltarusijos, Latvijos bei Rusijos dujų perdavimo sistemomis. Didžiausias gamtinių dujų kiekis importuojamas dujotiekiu iš Baltarusijos ir transportuojamas Lietuvos vartotojams, tranzitu – Rusijos Federacijos Kaliningrado srities vartotojams. Dujų transportavimas Lietuvos – Latvijos tarpvalstybine jungtimi gali būti vykdomas abejomis kryptimis.

Panevėžio DKS

Panevėžio dujų kompresorių stotis (DKS) įrengta 1974 m. Ši DKS skirta gamtinių dujų transportavimui šiomis kryptimis:

- vakarų kryptimi – į Klaipėdą,
- pietų kryptimi – į Vilnių,
- šiaurės kryptimi – į Rygą.

Kadangi stotis yra reversinė, todėl galimi dujų srautų krypties pakeitimai. Daugiausia stotis naudojama pakelti slėgiui dujotiekyje į Klaipėdą.

Panevėžio DKS įrengti 7 stūmokliniai kompresoriai. Bendras jų galingumas – 7,7 MW.

Jauniūnų DKS

Jauniūnų dujų kompresorių stotis (DKS) – antroji Lietuvos teritorijoje, pastatyta 2010 m. AB „Amber Grid“ eksploatuojamos Panevėžio dujų kompresorių stoties pajėgumų nebeužtenka Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse augant dujų poreikiams.

Naujos DKS įrengimas buvo Lietuvos Nacionalinės energetikos strategijos, patvirtintos 2007 m., dalis. Stoties paskirtis – užtikrinti reikiamą gamtinių dujų tiekimą Lietuvos vartotojams, uždarius Ignalinos atominę elektrinę, užtikrinti didėjančių dujų tranzitą bei įvertinti būsimus infrastruktūros projektus ir jungtis. Tikslas – gamtinių dujų tiekimo saugumo bei patikimumo užtikrinimas. Stoties aikštelė parinkta Jauniūnų seniūnijos teritorijoje kaip vienintelė tinkama dėl čia esančio pagrindinio dujotiekio Minskas – Vilnius (Ø1200) ir dviejų dujotiekio Vilnius – Panevėžys – Ryga gijų (Ø700 ir Ø500).

Jauniūnų DKS gamtinės dujos suslegiamos ir dujų slėgis magistraliniame dujotiekyje pakeliamas iki 54 barų. Tokiu būdu padidinami perdavimo sistemos pajėgumai (pralaidumas) ir sudaroma galimybė transportuoti didesnę gamtinių dujų kiekį. Stotyje sumontuotos 3 dujų turbinos ir 3 išcentriniai dujų kompresoriai. Stoties galingumas 34,5 MW.

Kiemėnų DAS

Kiemėnų DAS pastatyta 2005 m. Ji skirta didesniam gamtinių dujų tiekimo patikimumui užtikrinti. Stotis sudaro galimybę naudotis Inčiukalnio (Latvija) požemine gamtinių dujų saugykla, kuri priklauso „Latvijas Gaze A/S“. Apskaitos stotis reversinė – joje yra apskaitomos abiem kryptimis tiekiamos dujos (Lietuvos – Latvijos bei Latvijos – Lietuvos kryptys). Stotis pritaikyta dirbti automatinio režimu, įrengtos priemonės jos valdymui ir parametrų stebėjimui iš bendrovės dispečerinio centro. Stotyje yra sumontuotas srautinis chromatografas dujų kokybei ir sudėčiai nustatyti. Pajėgumai iš Lietuvos į Latvijos pusę yra 270 tūkst. nm^3/h , o iš Latvijos į Lietuvą – 260 tūkst. nm^3/h .

Šakių DAS

Padidėjus tranzito poreikiui į Kaliningradą, 2009 m. Šakių DAS buvo rekonstruota (stotis pastatyta 1994 m.). Jos pralaidumas buvo padidintas iki 480 000 nm^3/h . Rekonstrukcijos metu greta esamo chromatografo buvo sumontuotas antras srautinis dujų chromatografas. Bandiniai į chromatografus paimami iš visų matavimo linijų. Dujų apskaitos linijų perjungimas stotyje vyksta automatiškai, priklausomai nuo pratekančių dujų debito, arba per nuotolinio valdymo sistemą

SCADA iš Dispečerinio valdymo centro, arba rankiniu būdu.

PERDAVIMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS

Siekiant užtikrinti magistralinių dujotiekių darbo patikimumą, efektyvumą ir saugumą, vykdomi suplanuoti remonto bei techninės priežiūros darbai. Magistralinių dujotiekių projektavimas, statyba ir eksploatavimas detaliai reglamentuoti taisyklėmis ir kitais norminiais teisės aktais. Priklausomai nuo dujotiekio charakteristikų, technologinio išdėstymo, techninės priežiūros rezultatų, papildomas dėmesys skiriamas didžiausios rizikos MD. Periodiškai atliekami vamzdinių vidinės diagnostikos darbai. Šiuo metu vidinei diagnostikai yra pritaikyta 1206 km vamzdinių. Iki 2018 m. numatoma pritaikyti apie 71% MD.

Iš 67 dujų skirstymo stočių 15 stočių yra naujos statybos, 46 – iš esmės atnaujintos, 2-planuojama demontuoti, o likusių rekonstrukciją planuojama užbaigti 2018-2022 m.

Informaciją apie perdavimo sistemos pajėgumus rasite [čia](#).